

VÝVIN DETSKEJ REČI A JEJ PORUCHY V PREDŠKOLSKOM VEKU

Komunikáciu chápeme ako schopnosť používať výrazové prostriedky na vytváranie, udržiavanie a pestovanie medziľudských vzťahov. Základným prostriedkom komunikácie je jazyk a reč. Reč je špecifická ľudská vlastnosť a slúži na vyjadrovanie pocitov, želaní a myšlienok. Táto schopnosť nie je vrozená, na svet si však prinášame určité predpoklady, ktoré sa rozvíjajú až pri verbálnom kontakte s okolím.

Reč dieťaťa sa realizuje v predrečových - prípravných štádiách a rečových štádiách. Prípravné štádia reči sa delia na obdobie kriku, hrkútania, džavotania a porozumenia reči.

Dieťa sa učí reč hlavne napodobňovaním rečového vzoru svojho okolia, preto by reč dospelých nemala byť deformovaná maznaním, mala by mať prirodzené tempo, melódiu, prízvuk a farbu hlasu. Vývin reči sa začína skoro po narodení a ukončený by mal byť okolo 5. roku veku dieťaťa. Vznik a vývin výslovnosti ovplyvňuje niekoľko faktorov: obratnosť artikulačných orgánov, schopnosť fonematického rozlišovania, správny rečový vzor, vplyv prostredia a úroveň intelektu. Ak nie je správna výslovnosť fixovaná do 5. roku veku, môžeme hovoriť o poruche reči. Vtedy je potrebné navštíviť logopéda a začať pracovať na odstránení chybné výslovnosti. Pri nástupe do školy by mala byť reč čistá a všetky hlásky by mali byť správne fixované. Ak dieťa nezačne komunikovať do 3 rokov, môžeme hovoriť o oneskorenom vývine reči a vtedy je potrebné začať s logopedickými intervenciami čo najskôr.

Najčastejšia porucha reči v detskom veku je dyslália, nesprávna artikulácia jednej hlásky, resp. viacerých hlások. Je to porucha vývinová, ktorá vzniká počas vývinu výslovnosti, hlavne v predškolskom období. Ak pretrváva do vyššieho veku, začína sa nesprávna výslovnosť fixovať a nemusí sa dať v budúcnosti úplne odstrániť. Dôležitými faktormi pre vznik dyslálie sú: dedičnosť, vplyv prostredia a porucha senzorických analyzátorov (sluchového a zrakového). Dlhodobé používanie cumlíkov, ktoré deformujú tvrdé podnebie a čeľusť, spôsobuje nesprávnu výslovnosť sykaviek „s“, „z“, „c“, „š“, „ž“, „č“. Prirastená (skrátaná) uzdička pod jazykom môže obmedziť pohyblivosť jazyka a tým fixovať nesprávnu výslovnosť hlások „l“ a „r“.

Pretrvávajúca dyslália môže mať nepriaznivý vplyv na celkový vývin dieťaťa, na jeho povahové a osobnostné vlastnosti a tiež na prospech v škole.